

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		Vidéken postai szétküld:	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 "	Fél évre	7 "
Negyed évre	3 "	Negyed évre	3.50
Egy óra	1 "	Egy óra	1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 6 kr. Bélyegdíj külön . . . . . 30 kr
Minden következőnél . . . . . 4 Nvilttér sora . . . . . 15 "

Szerkesztőség:

Az arad-ocsánádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Értékpapírokat vissza nem küldünk.

A megyei dotáció.

Arad, április 25.

(b.) Ama lázas izgatottság, mely a kedélyeken akkor uralkodott, midőn a törvényhozás az állami tisztviselők illetőségének felemelésével foglalkozott, amidőn mindegyik értékesíteni akarta reményeit, hogy az államszolgálatban eltöltött éltéjéért önmagának, s családjának biztossítsa a megérdemelt kenyeret: ezen izgatottság — ha nem is olyan nagy mértékben — uralkodik ma a megyében is, hogy a törvényhozó testület által a megyei dotáció czime alatt a szükséglet nagy tengerébe öntött cseppből meritse. Természetesen mindenki óhajta, hogy neki is jusson valami, pedig az a dotáció nem elegendő arra, hogy a jogos igényeket távolról is kielégítse.

Mert ha van valaki széles e hazában, ki annyi önfeláldozás, annyi fáradságos munkálkodás után megérdemelte volna, hogy valahára rajtuk is segítve legyen, bizonyára a megyei tisztviselők azok, kiknek fizetésük sem a kor követelményeinek, sem a szükségletnek meg nem felel. Más kötelezettségekkel járó, más idők voltak azok, midőn a megyei tisztviselők csekély fizetésért, úgy szólván tiszteletből szolgáltak; de a mai tisztviselő helyhez kötött munkássága az új rend mellett minden idejét igénybe veszi a tisztviselőnek, úgy, hogy nem ritkán a saját magánügyeit is kénytelen elhanyagolni.

Es ezen fáradszó, testet és lelket ölé munkájáért mit kap? Semmi esetre sem annyit, a melyből családját becsületesen eltarthassa. Csoda-e, ha akadnak közöttük olyanok, kik a mai drága megélhetési viszonyok között adósságba keverednek, mely adósság lidércnyomásként ott ül homlokuk redői között akkor is, midőn munkájukat végzendő, az íróasztal mellé ülnek. Lehet-e ily körülmények között teljes sikerű munkát végezniök? Bizony a megyei dotációra is el lehet mondani: „Quid hoc ad tantam sitim!” És a mi más megyékre áll, az áll Aradmegyére is, mert a tisztviselők fizetése megyénkben is több mint husz évvel ezelőtt állapított meg, úgy, hogyha az az akkori igényeknek meg felelt volna is, a mai viszonyoknak semmiesetre sem felel meg többé, mert az élelmi szerkesztés általában a megélhetés minden egyéb feltételei azóta a pénz mostani értékéhez képest legalább is 50 per centtel megdrágultak s így a tisztviselőnek sok olyasról le kell mondania, melyek őt állásánál fogva megilletik; de olyanokról is, melyeket a társadalmi igények éppen ezen állásnál fogva töle egyenesen megkövetelnek.

Annál nehezebb szívvel vagyunk tehát kénytelenek konstatálni, hogy mindezek daczára a megyei dotáció oly csekély,

miként csak kegyes óhajta marad, hogy abból mindenki részesülhessen. Mint halljuk, a nyert dotáció akként lesz felosztva, hogy abból az alispántól kezdve minden tisztviselő 100 frtot kapjon, az irnokok és szolgák pedig 20 per centet, csupán a megyénél rendszeresített hat díjnok nem kap semmit, úgy, hogy míg az irnokok fizetése 650 frt lenne, addig az ugyanazon munkát teljesítő díjnokok csak 360 frtot kapnának. Tehát az előbbieket csaknem kétannyi fizetésben részesülnének, mint az utóbbiak, pedig ezeknek is csak úgy, nyolcz órát kell naponta dolgozniok, mint amazoknak, ép úgy éveket töltöttek a megye szolgálatában, mint amazok s ennél fogva bizonyára ők is megérdemelnék, hogy az ő fizetésük is felemeltesse.

A r a d v á r o s e tekintetben úgy intézkedett, hogy a díjnokok fizetését 1 frt 20 kr és 1 frt 50 krban állapította meg, hogy így fokozat legyen a kezdő és a már magát, érdemesített alkalmazott között. A példa elég közelfekvő arra nézve, hogy a mi megyénkben is követésre találjon; a dotáció úgy is a kisebb tisztviselők fizetésének feljavítását célozza, s vajjon helyesen járnánk-e el, ha a legkisebbeknek semmit sem adnánk?

Bizunk a megyénk ügyeit vezérlő férfiak bölcs és humánus eljárásában, s éppen azért alig hiszszük, hogy a dotáció felosztásában a díjnokok teljesen tekinteten kívül lettek volna hagyva; ha pedig a javaslatba ezen mulasztás csakugyan belecsuszott volna, alig hiszszük, hogy az az utolsó órában a helyesebb, a törvény szelleméhez illőbb módosítás által a humanismus követelményeinek is megfelelőbb formában ne emeltetnék határozattá.

Belföld.

Az egyházipolitikai törvényjavaslatok.

A egyházipolitikai törvényjavaslatok ügyében az utóbbi napok alatt különböző híreket olvastunk, a melyek közt még a szelidebbek közé tartozik az, hogy a polgári anyakönyvekről elkészült törvényjavaslat a koronától részletes utasításokkal visszaérkezett a magyar kormányhoz revízió végett. Mint értesülünk, mind ezek a hírek a valósággal ellentétben állanak. A kormány abban a helyzetben van, hogy a polgári anyakönyvekről és az izraeliták recepcziójáról szóló törvényjavaslatokat már a képviselőház szerdai ülésén betérjeszti ezt mintegy két hét múlva az ált. vallásszabadságról szóló törvényjavaslat is követni fogja. Ezzel, úgy hiszszük, az elégen túl meg van czáfolva minden ellenkező híresztelés.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tudósítása. —

— Április 25.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br.

Jegyzők: Molnár Antal, Perczel Béni, Bernáth Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Josipovich Imre, Csáky Albin, Bethlen András.

Felolvasták és hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök jelenti, hogy Rakovszky Géza lemondott az ország ellenőrzési bizottsági tagságról.

Az új választást annak idején elrendelik.

Bemutatja a kérvényeket. — Kiadták a bizottságoknak.

Bethlen András gr. bemutatja a Duna bogyoszló-bajai szakaszának szabályozására, valamint a telepítésekre vonatkozó törvényjavaslatokat.

Kiadták az illető bizottságoknak.

Következik

a költségvetési törvény

tárgyalása.

Helfy Ignác tegnapi beszédének félreértett szavait igazítja helyre. Ő azt a kijelentését, hogy az ipar nálunk gyermekeveit éli, a szövő iparra értette és ez úgy is van, amint mondta. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Wekerle Sándor kijelenti, hogy az ipar gyors fejlesztése érdekében a kormány mindent elkövet s a mi iparunkra nem lehet mondani, hogy az még gyermekkorát éli. Ami a szövő ipart illeti, az jelenleg még minden államban fejlődőben van, különben a mi szövőiparunk a fejlettség elég magas fokán áll s elég virágzó, ha ezt nem hiszi Helfy, nézze meg szülő kabátját, az magyar ipar terméke s ha Helfy is azt akarja, hogy az ő kabátja is magyar ipar legyen, ahhoz csak egy kis utánna nézés kell. (Nagy derűtség.)

Bartha Miklós azt a rendszert akarja bírálni, mely 26 év óta irányadó. Az emberek ugyan változtak, hanem azért a rendszer ugyanaz. Ez a rendszer egyetlen motivumot ismert, a hatalmi törekvést, amelynek a század uralkodó törekvése, a nemzeti államok megalakítására irányuló törekvés, nálunk nem talált a hatalmon levők támogatására. Ez az állapot a nemzet türelmét nagyon próbára teszi. Es még inkább türelmére teszi, hogy kifelé sem érvényesülünk és befelé itt a saját viszonyunkban nem tudunk magunknak kellő respectust szerezni. A hadsereg szelleme német s a magyar hadsereg alá van rendelve az osztrák szellemnek. A külföld Magyarországot nem ismeri, csak Ausztriát. A nemzetiségi törvény nincs végrehajtva és nemzetiségi politikánk nevezetesen semmittevés, vagy a legjobb esetben az a törekvés, hogy a nemzetiségeket még jobban elidegenítsék tőlünk. Védekezünk a kolera ellen, de az erdélyi részeken virágzó erkölcsi járványok ellen nem. A miniszterelnök bizik a magyar faj asszimiláló erejében, mert ugylátszik, nem tudja, hogy nap-nap után eloláhosodnak a magyar családok. Ilyen politikával szemben nem viseltethetik bizalommal és így nem is szavazhatja meg a javaslatot. (Eljenzés balfelől.)

A vitát bezárták.

Hegedüs Sándor előadó utal arra, hogy a hazafiasságot erőszakolni senkire sem lehet s ami törekvésünk egyéb nem lehet, minthogy a békességes harmóniát fenntartsuk. A nemzetiségi törvény végrehajtása sok akadályba ütközik, amint hogy ott van pl. a közoktatásügyi törvény sincs egészen végrehajtva, mert

ben működő K o h l Medárd Szent Benedek-rendi áldozárnak, a bibornok-hercegprímás életének saját élete koczkáztatásával végre vitt megmentése alkalmából, a harmadik osztályú vas-korona-rendet díjmentesen adományozta.

— **Időszerű intézés.** A belügyminiszterium előleges figyelmeztetést küldött a megyékhez, hogy a tisztségviselők fizetése mellesre vonatkozó közgyűlési határozatok hozatalául a törvény rendelkezéseit kellőleg betartsák. Az aktuális intézés szövege így hangzik:

Körrendelet valamennyi vármegyei törvényhatóságnak. Azon felmerülteset indokából, hogy több vármegyei törvényhatóság részéről a vármegyei törvényhatóságok javadalmazásának felemeléséről szóló 1893. évi VI. t. cz. végrehajtása tárgyában, f. évi márczius 25-én 26.663. sz. a. kibocsájtott körrendelet utasításához képest, a vármegyei tiszti, segéd, kezelő- és szolgaszemélyzet illetményeinek újbóli megállapítása iránt hozott közgyűlési határozat, a kihirdetés mellőzésével lön ide jóváhagyás végett bemutatva, mihez tartás végett figyelmeztetem a vármegye közön-ségét, hogy a vármegyei személyzet illetményeinek újbóli megállapítását tárgyzó természeténél fogva közérdekű határozat az 1886. XXI. t. cz. 7-ik §-ának rendelkezése értelmében kihirdetendő s csak annak megtörténte után a közhírré lett tételének igazolása mellett, az esetleg az ellen badott felebbesésekkel együtt lesz hozzám jóváhagyás végett felterjesztendő. Budapest, 1893. április 21. A miniszter helyett: A n d r á s s y állam-titkár.

— **A király Aradmegyében.** Nemrégén több fővárosi lap alapos információ szerint azt írta, hogy Ő Felsége a király az idei őszi nagy hadgyakorlatok után, mely Radna-Lippa körül fog lefolyni Aradmegyébe, illetve városunkba is jön. Most — mint biztos forrásból vett hírt — jelezhetjük, hogy a fentiek sem mi alappal nem bírnak.

— **A királyné Korfuban.** A királyné nagyobb kirándulásokat tesz a Korfu közelében fekvő hegyekre. Az idő most már megennyhült és rendkívül kedvező. A királyné néhány órát töltött Korfu városában is. Egyedül indult el a városba; kíséretében nem volt más, csak egy gaszturiai kocsis.

— **A perron-csarnok égése.** Az aradi vas-uti indóháznál történt tüzeset által okozott kár becslése még egyre folyik. A tényleges kár összege túlhaladja a harmincezer forintot. A tűz keletkezésének megállapítása tárgyában a hivatalos vizsgálat nyomában megindult az azt Böhm Lajos fő-ellenőr vezeti, a ki már a tegnapi nap folyamán számos munkást, éjjeli őrt és vasuti alkalmazottat kihallgatott. A leégett perron-csarnok romjai már teljesen eltávolítottak s új légszeszlámpák vannak az oszlopokon elhelyezve voltak helyén felállítva. A perron-csarnokból — mint irtuk — átcsaptak a lángok a szomszédos tetőzetre is, mely a kijárat felett áll. A tetőzet egy részét tegnap lebontották s a megolvadt és tökéletesen kárba vesztett bádóglapokat ujjakkal fogják felcserélni.

— **Választók összeírása.** Az országgyűlési képviselő-választók 1894. évre érvényesül birandó névjegyzékének kiigazítása iránt hosszabb rendeletet intézett a belügyminiszter Arad vármegye és Aradváros központi választmányához. A miniszter részletesen közli a teendőket, hivatkozással a törvény vonatkozó szakaszaira. A névjegyzék kiigazítására szükséges intézkedéseket a központi választmány május hava első napjaiban köteles megtenni.

— **Milleanniumi előkészületek.** A magyar állam ezer éves fennállásának megünneplése alkalmából 1896. évben rendezendő országos kiállításon a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter a hazai középítészet és közutügy fejlődését és mai színvonalát feltüntetni akarván, e végből rendeletet intézett Arad város törvényhatóságához is, melyben felhívja, hogy

a területén 1867. óta létesített nagyobb szabásu nyilvános épületekről kimutatást szerkeszzen, melyben az épületnek rendeltetése, a tervező neve és az építési költség felvéve legyen. Az utakról s azon levő nagyobb szabásu műtárgyakról, valamint a használt építési anyagokról hasonló kimutatásokat f. évi július 1-ég kell a miniszterhez fölterjeszteni. A kimutatások beérkezése után intézkedik majd a miniszter, hogy mely épületek terveit készíttessék el a hatóságok.

— **Buzaszentelés.** Szent-Márk napját a katolikus egyház szép ünnepélylyel szokta megülni. Ezen a napon kéri ki különösen az Isten áldását az embernek oly nagyon veszélyeztetett fáradságos munkájára, a vetésekre, tegnap is megtartották a szertartást. A templomban délelőtt 9 órakor kezdődött az isteni tisztelet, melynek végezetével jelképíleg az összes vetéseket megáldotta a pontifikáló pap. Bizony az idei termésre nagyon rá fér ez az áldás...

— **A Nádasdy-féle ház lebontása.** A ros-kadozó félben levő Nádasdy-féle ház lebontásának kérdése felett tárgyalat tegnap Aradváros közigazgatási bizottsága rendkívüli ülésén. A házat már régebben oszlopokkal kellett alátámasztani, hogy össze ne düljön, de az így is közveszélyes, tekintettel a mindenfelé előforduló, sőt nálunk is tapasztalt föld-rengésre. Fábián László főispán, elnök megnyitván az ülést, P a r e c z István tanácsnok előadja a tárgyat, a Nádasdy-féle ház lebontásának kérdését. Az építkezési bizottság azt hozta javaslatba, hogy a padláson a burkolatot szedjék le, hogy a gerendázat alaposan megvizsgálhassák. E vizsgálat alapján kiderült, hogy a gerendák oly korhadtak, hogy valóban kiváló szerencse, hogy a tetőzet még ez ideig be nem szakadt. A fedélzet már egy helyen megsüppedt. A vélemény az, hogy a tetőzetet le kell bontani. Ezt a határozatot Nádasdy megbizottja, M o l n á r Ferencz meglebebezte, s a lebontásra nyolc z h e t i halasztást kér. A tulajdonos részéről F é n y e s Kálmán dr fenntartja a rekonstruálás terveit. A bizottság több tagja amellett foglalt állást, hogy kellő óvintézkedések megtétele után harmincz napi halasztást adhatnak. Fábián László főispán, miután ama nézetének adott kifejezést, hogy a felelősség bármiként is a közigazgatási bizottságot terheli, az esetleges szerencsétlenség esetén, szavazás alá bocsájtja a kérdést. Ennek alapján a tanács javaslata fogadtatott el, s így a közveszélyes épület tetőzetét nyolc z n a p a l a t t l e fogják bontani.

— **Az aradvárosi kereskedelmi akadémia internátusára följánlott kamat nélküli kölcsönök** ujabban a következő összegekkel szaporodtak: Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár 500 frt, Kohn S. N. 200 frt, Ráthy Lipót és fia 200 frt, Dürr testvérek 100 frt, Heinrich Sándor 100 frt, Heinz Gábor 100 frt, Klein Ignác 100 frt, Maresch Alajos 100 frt, May János 100 frt, Schwarcz János fiai és társa 100 frt, összesen 1600 frt, korábbi kimutatás szerint 12,100 frt, főösszeg 13,700 frt.

— **Grünberger és a Neptun.** Grünberger Mór fürdőtulajdonos kérvényt nyújtott be a városhoz, mert — úgy mond — a Neptun fürdő az övé előtt állván, az ő uszodája alatt nagymérvű iszaplerakódás történik, amennyiben a Neptun meggátolja a víz folyását. S a l a c z Gyula polgármester e kérvényt kiadta a főmérnöknek véleményezés végett, ki oda nyilatkozott, hogy az iszapolás a fürdő előtt álló sarkantyú folytán keletkezik, nemkülönben a Maros medrének szemmel látható átalakulása folytán. Ez ügyben megkeresték a kulturmérnöki hivatalt, mely a folyammérnökséget jelölte szakértői véleményadásra. A folyammérnökség hasonlólag nyilatkozott, mire S a l a c z Gyula

polgármester elutasította Grünbergert ama kérvényével, hogy a Neptun fürdőnek más helyet jelöljenek ki. A közigazgatási bizottság a fenti intézkedést tegnapi ülésén jóváhagyta.

— **Gyászünnepély.** Bold. D e u t s c h Ignác, az izr. árvaház alapítójának emlékére f. é. április hó 26-án esti 6 órakor az árvaházban Luizaticza 1. sz. és 27-én esti 6 és fél órakor a zsinagógában gyászünnepély fog tartatni.

— **Két plébánia.** A szegedi belvárosi és rókusai plébániák betöltése felett ma fog határozni az ottani városi közgyűlés. Mint nekünk írják, a belvárosi plébániára pályáznak: Nagy Pál mezőkövácsházi plébános, Oltványi Pál s a harmadik V a r g a Ferencz kisteleki plébános, Szeged történetének írója. Varga Ferencznek megválasztása valószínű. A rókusai parocsiára név és kor szerint a következők pályáznak: B o k o r József mezőkövácsházi lelkész, R ó z s a József magyar-bánhegyesi plébános, M i h á l y f y Gyula simándi plébános, K á l m á n y Lajos németelemeri segéd-lelkész, akinek írói működése országszerte ismeretes, J á s z a i Géza Szeged-belvárosi pléb. helynök, ifj. Oltványi Pál.

— **A szárazság és a hó.** A szárazság, az aszály növekedésével a hó egyre fogy az ország hegyein, úgy, hogy alig van már tíz-tizenkét olyan vidék, ahol a hegyeket (kivéve természetesen a havasokat) hó borítaná. A legnagyobb hó Karánsebes hegyeit fekszi meg, a g.-szt.-imrei hegységgel együtt. Vetélkedik vele némi tekintetben Körösmező környéke, ahol szintén bőségesen van még téhár világ. Ó-Radna, Mezőlaborcz, Kassa, B o r o s j e n ő és Lugos vidékén már csak holmi maradvány található.

— **Tűz a megyében.** A p á t i községben — mint levelezőnk írja — a napokban este 9 órakor ismeretlen módon kigyulladt S z t a n a Petru udvarán egy petrencze széna. A tüzet a szél a házra hajtotta, mely csakhamar leégett Sztana Togyer szomszédos házával együtt. A két házon kívül a tűz több melléképületet is elhamvasztott. Szerencse, hogy a lakosság a veszélyt hamar észrevette és nagy erőfeszítéssel lokalizálta a tüzet, mert az egész község könnyen leéghetett volna. A kár mintegy 600 frt.

— **Olah szerkesztő magyar leány felesége.** Az aradmegyei származású A d e l e á n Jusztin, a híres román lap, a „Vulturul“ szerkesztője, ki pedig mindig „ultra“ hírében állott, vasárnap esküdött hűséget egy csinos, előkelő nagyváradai magyar leánynak, özv. W e s s e l é n y i Jánosné Erzsike leánynak. Hiszszük, hogy a kis magyar menyecske szép magyar szavai, izléses magyar főzte előbb-utóbb feledtetni fogják Ardeleán barátunkkal a dákoromanizmus fanatikus álomképeit és a „booskoros nemzeti“ — puliszkát.

— **Meglopott regattisták.** Az aradi Maros evezősegylet folyómenti pavillonjába tegnapra virradó éjjel ismeretlen tettesek betörték s onnan ruhaneműket és egy nagy szőnyeget loptak el. A rendőrség nyomoz.

— **Öngyilkosság.** S i k l ó n M t a d i n János kereskedő neje maróhiganyval megmérgezte magát s három napi kínos vergődés után meghalt. Tettének okát nem is sejtik.

— **Névmagyarosítás.** M i t r a Pál görögny-szentimrei illetőségű a r a d i lakos vezetéknevét „Budai“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Garázdálkodó veszett eb.** A c s u v á n — mint levelezőnk írja — a napokban egy veszett eb D u l a Anna 11 éves leányt, K o z m a Indrejnét és S z t i r b Evát megmarta. Mindhárman gyógykezelés alatt állanak. Az ebet agyonverték.

— **Dinamítmérnylet Szegeden.** Szegeden a Valéria-téren tegnap hajnalban robbanás zaja riasztotta fel a lakosságot. W e l l i n Rezsőt, a panoráma tulajdonosát, akarták felrobbantani lakásában — a nagy pannon-kocsiban. Nyilván egyik elkergetett alkalmazottja volt a gonosztevő, aki dinamitot tett a kocsi alá és azt felrobbantotta, szerencsére sikertelenül, mert csak a k o c s i

